

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 22.maijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Anita Šteinberga, tiesnese Līga Hāzenfuse un tiesnesis Valters Poķis,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona B/ pieteikumu par Tukuma novada domes 2024.gada 26.septembra lēmuma Nr.TND/1-1.1/24/614 (protokols Nr.14, 66.§) atcelšanu, sakarā ar /Persona B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 3.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Tukuma novada domes 2024.gada 26.septembra lēmumu Nr.TND/1-1.1/24/614 (protokols Nr.14, 66.§) (turpmāk – Lēmums) pieteicējam /Persona B/ uzlikts pienākums nojaukt prettiesiski uzbūvēto žogu un vārtus nekustamajā īpašumā /Adrese A/, kadastra Nr./numurs A/ (turpmāk – nekustamais īpašums), vietā, kas šķērso /Ielas nosaukums/ [*tiesas piebilde – ielas nosaukums*] un tā noteiktās sarkanās līnijas /Adrese B/.

Lēmuma pamatojumā norādīts turpmāk minētais.

[1.1] Atbilstoši zemesgrāmatas informācijai pieteicējs ir nekustamā īpašuma īpašnieks; nekustamā īpašuma sastāvā ir zemes vienība 0,2972 ha.

[1.2] Būvvaldes būvinspektors, 2024.gada 2.jūlijā vizuāli apsekojot nekustamo īpašumu, konstatēja (2024.gada 12.jūlijā sastādot atzinumu par būves pārbaudi (turpmāk – atzinums)), ka nekustamajā īpašumā veikta žoga būvniecība, neievērojot /Ielas nosaukums/ sarkano līniju (žogs izbūvēts ielas sarkano līniju robežās); ielas sarkanajās līnijās uzstādīti divviru vārti un gājēju vārti pret /Ielas nosaukums B/(valsts autoceļš P128), tādējādi slēdzot iespējamo pārvietošanos pa /Ielas nosaukums/.

Engures novada teritorijas plānojums 2013.–2025.gadam Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (turpmāk – Apbūves noteikumi) paredz /Ielas nosaukums/ sarkanās līnijas, un akceptētajā būvprojekta ģenerālpplānā šīs ielas sarkanās līnijas ir attēlotas, un tur nav paredzēts veikt vārtu uzstādīšanu un ielas slēgšanu.

Līdz ar to būvdarbi veikti prettiesiski, neievērojot Apbūves noteikumus.

[1.3] Pieteicējs nepiekrita atzinumā konstatētajam daļā par žoga un vārtu būvdarbiem /Ielas nosaukums/sarkanajās līnijās, un norādīja, ka žogs un vārti ir izbūvēti pa viņam piederošā nekustamā īpašuma robežām; un ka žogs un vārti nav izbūvēti /Ielas nosaukums/ vai to sarkano līniju robežās, jo nav konstatējama šādas ielas (ceļa) esība.

Lēmumā norādīts, ka saskaņā ar Apbūves noteikumiem nekustamā īpašumā iežogotā daļa ir /Ielas nosaukums/ar tam noteiktajām ielas sarkanajām līnijām; /Ielas nosaukums/ir noteikts kā vietējās nozīmes iela ar 8 m sarkano līniju platumu. Ar teritorijas plānojumu /Ielas nosaukums/noteikts kā publiskas lietošanas ceļš, arī pieteicējam piederošajā nekustamā īpašuma daļā. /Ielas nosaukums/sākas no /Ielas nosaukums B/(Valsts autoceļš P128) virzienā uz pludmali, kā arī virzās paralēli valsts autoceļam P128 starp/Adrese B/ apbūvi. /Ielas nosaukums/nodrošina piekļuvi /Adrese B/ dzīvojamai apbūvei. Savukārt no prettiesiski iežogotā/Ielas nosaukums/ daļas tiek nodrošināta piekļuve dzīvojamām ēkām īpašumos/Adrese D/ un /Adrese E/.

Atbilstoši Apbūves noteikumu 84.punktam zemes vienības, kurās atļauta būvniecība, atļauts iežogot: vispārējā gadījumā – pa zemes vienību robežām; ielas (ceļa) pusē pa sarkano līniju vai vēsturiski iedibināto žogu līniju; ja žogu nav iespējams izvietot pa sarkano līniju, tas būvējams zemes vienībā blakus sarkanajai līnijai.

[1.4] Pārbaudot topogrāfiskos materiālus, tika konstatēts, ka nekustamajā īpašumā /Adrese B/ iedzīvotāju lietošanai pa /Ielas nosaukums/ izbūvēts vidēja spiediena gāzes vads. Tāpat atbilstoši Ceļu satiksmes likuma 1.panta 3.punktā noteiktajam iežogotā ielas daļa atbilst ceļa pazīmēm (satiksmei izbūvēta teritorija).

No būvniecības un aizsargjoslu tiesiskā regulējuma īpašumiem var noteikt aprobežojumu – sarkanās līnijas, kuras norobežo to zemesgabala daļu, kura nepieciešama ielai un gar to izvietojamo inženierkomunikāciju būvniecībai. Aprobežojuma saturs nosaka zemesgabala īpašniekam pienākumu atturēties no šīs teritorijas apbūves tā iemesla dēļ, ka teritorija paredzēta konkrētu objektu būvniecībai sabiedrības interesēs. Pat ja iela vēl nav izbūvēta, šī teritorija ir iepļānota un rezervēta ielai un arī inženierkomunikāciju būvniecībai. Ikvienam ir subjektīvas tiesības lietot pilsētas ielas un tās inženierbūves, lai piedalītos ceļu satiksmē ciktāl to neierobežo likumi, bet privātpersonai ir no vienlīdzības principa izrietošas tiesības prasīt tādu pašu pieeju publiskas lietas izmantošanai kā citām personām. Iela ir transportlīdzekļu satiksmei paredzēta inženierbūve, uz tās ir uzstādīta ceļu satiksmi regulējoša zīme Nr.302 „Braukt aizliegts”.

[1.5] Izvērtējot atzinumā konstatēto būvniecību kopsakarībā ar tiesisko regulējumu, secināts, ka veiktā žoga būvniecība ir materiālo tiesību normām neatbilstoša būvniecība. Līdz ar to, izvērtējot sabiedrības intereses, atzīts, ka ir samērīgi uzlikt par pienākumu pieteicējam atjaunot nekustamo īpašumu iepriekšējā stāvoklī un uzlikt pienākumu nojaukt prettiesiski izbūvēto žogu un vārtus, kas šķērso /Ielas nosaukums/ un tā noteiktās sarkanās līnijas.

[2] Pieteicējs tiesā iesniedza pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, pieteikumā norādot turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Pieteicējs nepiekrīt Lēmumā norādītajam, ka viņam piederošo nekustamo īpašumu šķērso /Ielas nosaukums/. /Ielas nosaukums/ (kadastra numurs/numurs C/) atzars beidzas līdz ar pieteicējam piederošā īpašuma robežu. Līdz ar to žogs un vārti nešķērso ielu, kuras nav. Tā kā pieteicēja īpašumu nešķērso iela, tad Lēmumā nav pamata atsaukties uz Ceļu satiksmes likuma normām.

[2.2] Tam, ka iespējamais tiesību ierobežojums pieteicēja īpašumam noteikts ar Apbūves noteikumiem, pieteicējs nepiekrīt, jo no pieteicēja uzrādītā attēla nav redzams, ka pieteicēja nekustamā īpašumā strīdus daļa būtu /Ielas nosaukums/ sastāvdaļa. Līdz ar to Lēmums balstīts nevis uz faktiskās situācijas konstatāciju, bet gan tikai uz teritorijas plānojumā noteikto perspektīvo teritorijas izmantošanu (kā tiks plānota teritorijas attīstība). Saskaņā ar Apbūves noteikumu 2.71.punktu: „Plānojums – pašvaldības administratīvās teritorijas plānojums, kurā parādīta teritorijas pašreizējā izmantošana, noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi ar ilgtermiņa perspektīvu uz 12 gadiem”.

Teritorijas plānojums (Apbūves noteikumi) nenosaka, ka uz pieteicējam piederošā nekustamā īpašuma daļas ir izbūvēts un pastāv iela vai ka pieteicējam nekustamais īpašums noteiktā kārtībā apgrūtināts par labu vietējai pašvaldībai ar ceļa servitūtu, kas dotu pamatu uzskatīt, ka žogs un vārti „šķērso /Ielas nosaukums/”. Līdz ar to

pieteicējs uzskata, ka viņa īpašumu nešķērso iela un attiecīgi neesošai ielai nav noteiktas ielas sarkanās līnijas, kuras pieteicējs būtu pārkāpis.

Tāpat jāņem vērā fakts, ka strīdus teritorija nav pašvaldības īpašums, bet gan pieteicējam piederošs nekustamais īpašums, kas saskaņā ar ierakstiem zemesgrāmatā nav apgrūtināts ar jebkādu ceļu vai ielu.

[2.3] Nav pamata arī konstatēt, ka caur pieteicēja nekustamo īpašumu tiktu nodrošināta piekļuve dzīvojamām ēkām īpašumos /Adrese D/ un /Adrese E/. Minētajiem īpašumiem pastāv iespēja piekļūt no esošās /Ielas nosaukums/, nešķērsojot pieteicēja nekustamo īpašumu.

[2.4] Žoga un vārtu būvniecībai nav nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācija, jo tie ir uzskatāmi par I grupas atsevišķi neklasificētām inženierbūvēm, un tā iemesla dēļ, ka žoga izbūve ārpus publiskās telpas privātajā teritorijā nav pakļauta vietējās pašvaldības būvvaldes kontrolei, pamatojoties uz Būvniecības likuma un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta noteikumiem.

[3] Tukuma novada dome (turpmāk – dome) rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu norāda, ka pieteikums ir nepamatots un lūdz tiesu to noraidīt, uzturot Lēmumā ietverto pamatojumu. Papildus paskaidrots, ka pieteicējs nepareizi interpretē teritorijas plānošanas un būvniecības regulējuma tiesību normas. Ielas kā inženierbūves atrašanās uz privātpersonai piederošā nekustamā īpašuma pati par sevi ir īpašuma tiesību ierobežojums. Pieteicēja īpašuma tiesību ierobežojumi, kas noteikti, lai nodrošinātu sabiedrības intereses netraucēti lietot ielu, izriet arī no pienākuma izpildīt būvniecības iecerē ietverto nosacījumu. Proti, privātpersona nav tiesīga prettiesiski veikt būvniecības darbus, kas apdraud ielas infrastruktūru, tostarp inženierbūvju ierobežošanu un drošību.

Dome papildus norāda, ka pieteicēja nekustamajā īpašumā ir saskaņota būvniecības iecere (būvniecības lieta Nr./numurs/) dzīvojamās mājas un palīgēku būvniecībai; un būvniecības ieceres Ģenerālplānā ir iezīmēta iela ar tās sarkanām līnijām, kas pieteicējam ir saistošs.

[4] Trešā persona /Persona C/ rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteicēja nekustamā īpašuma apgrūtinājuma plānā ir noteikta aizsargjosla (sarkanā līnija) gar ielu (ceļu), un šī sarkanā līnija ir nekustamā īpašuma aprobežojums saskaņā ar normatīvajiem aktiem. Trešās personas piederošā nekustamā īpašuma plānos ir norādīts piebraucamais ceļš, kas saistīts ar pieteicēja nekustamo īpašumu, un tas arī ir iezīmēts ar sarkanajām līnijām; piebraucamais ceļš nodrošina piekļuvi avārijas un komunālo pakalpojumu dienestu transportlīdzekļiem.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 3.aprīļa spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedumā norādīts šāds pamatojums.

[5.1] Lietā noskaidrojams, vai pieteicējam piederošajā nekustamajā īpašumā ir pieļauta patvaļīga būvniecība – ielas sarkanajās līnijās veikti žoga un vārtu izbūves darbi, kā rezultātā slēgta pārvietošanās pa /Ielas nosaukums/, /Adrese B/, un vai pieteicējam uzliktais tiesiskais pienākums novērst patvaļīgās būvniecības sekas ir pamatots.

[5.2] Būvvaldes atzinumā konstatēts, ka nekustamajā īpašumā ir veikti žoga izbūves darbi ielas sarkano līniju robežās un uzstādīti divviru vārti ielas sarkanajās līnijās, tādējādi slēdzot pārvietošanos pa /Ielas nosaukums/; veikta fotofiksācija (*lietas 84.–92.lapa*).

Ar Lēmumu, izskatot būvvaldes sastādīto atzinumu, konstatēts, ka pieteicējs ir pieļāvis patvaļīgu būvniecību, veicot žoga izbūves darbus un uzstādot divviru vārtus (turpmāk – strīdus būvdarbi) ielas sarkanajās līnijās. Lēmuma pamatojumā ir ietvertas atsauces uz Būvniecības likuma 18.panta otro daļu, piektās daļas 2.punktu un Ministru kabineta 2017.gada 9.maija noteikumu Nr.253 „Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi” (turpmāk – noteikumi Nr.253) 6.3.4.apakšpunktu kopsakarā ar pašvaldības saistošajos noteikumos noteikto tiesisko regulējumu teritorijas izmantošanas noteikumu ievērošanā. Proti, no lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs ir veicis strīdus būvniecību sava nekustamā īpašuma robežās, bet neievērojot publiskā ārtelpā noteiktos ierobežojumus.

Lietā pēc būtības nepastāv strīds, ka pieteicējs ir veicis strīdus būvdarbus – izbūvējis žogu un uzstādījis divviru vārtus bez attiecīgas būvniecību atļaujošas dokumentācijas, uzskatot, ka šādu būvniecību veicis tikai sava īpašuma robežās. Minēto apliecina paša pieteicēja sniegtie paskaidrojumi iestādei, pieteikumā tiesai norādītais un tiesas sēdē pieteicēja pārstāvja paskaidrotais.

Līdz ar to, pieteicējam atzīstot šo faktu, ko apstiprina arī citi pierādījumi lietā, tiesai nav pamata pievērsties šā fakta (par žoga un vārtu esību un to izvietojumu) pārbaudei un pierādījumu vērtējumam.

Savukārt, vērtējot pieteicēja pamatargumentu lietā, ka pieteicēja nekustamo īpašumu nešķērso pašvaldības iela, līdz ar to žoga un vārtu izvietojamā nav nepieciešams ievērot ielas sarkanās līnijas, tiesa konstatēja turpmāk minēto.

[5.3] Atbilstoši Būvniecības likuma 18.panta otrajai daļai būvdarbi, kas uzsākti vai tiek veikti bez būvprojekta, akceptētas apliecinājuma kartes vai akceptēta paskaidrojuma raksta, bez būvatļaujas vai pirms tam, kad izdarīta atzīme par attiecīgo nosacījumu izpildi, gadījumos, kad attiecīgie lēmumi saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešami, kā arī būvdarbi, kas neatbilst būvprojektam un normatīvo aktu prasībām, ir kvalificējami kā patvaļīga būvniecība.

Pašvaldības saistošajos noteikumos – Apbūves noteikumu 84.punktā noteiktas prasības žogu izvietošanai zemes vienībā: vispārējā gadījumā – pa zemes vienību robežām (84.1.apakšpunkts); ielas (ceļa) pusē pa sarkano līniju (vai blakus sarkanajai līnijai) vai vēsturiski iedibināto žogu līniju (84.2.apakšpunkts). Turklāt šo noteikumu 92.3.apakšpunkts noteic, ka aizliegts nožogot zemes vienības funkcionālajā zonā Publiskā ārtelpa, izņemot gadījumus, kas noteikti Apbūves noteikumos un, ja izstrādāts labiekārtojuma projekts un nodrošināta publisko teritoriju pieejamība sabiedrībai. Ar terminu „Publiskā ārtelpa” saprot: ielas, laukumi, meži un meža parki, pludmales, skvēri, upju un ezeru krastmalas, kvartālu telpa un pagalmi, kas bez ierobežojumiem pieejami sabiedrībai neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas (Apbūves noteikumu 2.77.apakšpunkts).

Tātad, ja būvniecība neatbilst Būvniecības likumā noteiktajām prasībām vai pašvaldības teritorijas plānojumam vai apbūves noteikumiem, tā nav pieļaujama, un lēmums par žoga un vārtu nojaukšanu ir pamatots. Proti, šajā situācijā jāņem vērā, ka pieteicējs nav ievērojis normatīvajos aktos noteikto kārtību žoga un vārtu būvniecības ieceres īstenošanai publiskajā ārtelpā, – veicis žoga un vārtu izbūvi (novietošanu) pirms jautājuma noskaidrošanas par sava zemesgabala, kuru šķērso iela, izmantošanas un apbūves tiesībām. Līdz ar to nav pamata atzīt, ka pieteicējs būtu normatīvajā regulējumā noteiktajā kārtībā ieguvis tiesības veikt strīdus būvniecību.

[5.4] Izskatāmajā gadījumā uz pieteicēja veikto strīdus būvniecību nav attiecināms noteikumu Nr.253 6.3.4.apakšpunktā noteiktais, ka žoga būvei nav nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācija.

Noteikumu Nr.253 6.3.4.apakšpunkts noteic, ka, saskaņojot ar zemesgabala īpašnieku vai būves īpašnieku, kura tiesības tiek skartas, ja normatīvajos aktos par saskaņojuma nepieciešamību nav noteikts citādi, un ievērojot citos normatīvajos aktos noteiktās prasības, būvniecības ieceres dokumentācija nav nepieciešama žoga būvdarbiem.

Senāts, interpretējot minēto tiesību normu, ir atzinis, ka saskaņā ar šo regulējumu personai ir pienākums iesniegt un būvniecības iestādei ir kompetence izskatīt būvniecības ieceres dokumentāciju normā norādīto objektu, (..) izveidošanai (būvniecībai) tikai tādā gadījumā, ja šī būvniecība tiek veikta publiskajā ārtelpā (*Senāta 2020.gada 4.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-412/2020, A420211517, 7.punkts, 2021.gada 2.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-362/2021, A420171418, 12.punkts*). Proti, kā izriet no minētās normas, Ministru kabinets, ievērojot normā uzskaitīto objektu raksturu (tas ir, to, ka normā uzskaitītie objekti ir tādi, kuri parasti salīdzinoši maz ietekmē cilvēku drošību un apkārtējo vidi), ir izšķīries attiecīgo objektu izveidošanu (būvniecību), ciktāl tā tiek veikta privātpersonu īpašumu robežās un neskar publisko ārtelpu, nepakļaut publiskās varas īstenošanu – būvniecības procesu kontrolējošo iestāžu – uzraudzībai (skat. *turpat*).

Tiesa jau norādīja par Apbūves noteikumos lietotā termina „Publiskā ārtelpa” nozīmi, proti, ar to saprot teritoriju (arī ielu), kas atbilst trim kritērijiem: 1) sabiedrībai pieejama teritorija; 2) nodota publiskai lietošanai; 3) neatkarīgi no īpašuma publiskas vai privātas piederības. Izskatāmajā gadījumā šo trīs kritēriju kopums ir pilnībā attiecināms uz /Ielas nosaukums/ posmu, kas šķērso pieteicēja nekustamo īpašumu.

[5.5] No pieteikuma un tiesas sēdē sniegtajiem pieteicēja pārstāvja argumentiem izriet, ka pieteicējs neuzskata, ka viņam piederošo nekustamo īpašumu (zemes vienību) šķērsotu /Ielas nosaukums/. Pieteicējs norāda uz viņa

rīcībā esošajiem nekustamā īpašuma kadastrālās uzmērīšanas dokumentiem un ierakstiem zemesgrāmatā, kuros nav atzīmēts šāds apgrūtinājums.

No pašvaldības teritorijas plānojuma (Apbūves noteikumiem) tiesa konstatēja, ka /Adrese B/ ir iela (vietējās nozīmes) ar nosaukumu „/Ielas nosaukums/”, kurai sarkano līniju un aizsargjoslas platums ir 8 metri, būvlaide – 6 metri. /Ielas nosaukums/ ir iezīmēts [Engures novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam Lapmežciema perspektīvās izmantošanas grafiskajā daļā](#) un tam kā ielai ir noteikta sarkanā līnija, arī pieteicēja nekustamā īpašuma robežās, kā arī pa /Ielas nosaukums/ (arī pieteicēja nekustamā īpašuma robežās) ir iezīmēts esošs vidējā spiediena gāzesvads.

Tāpat no lietas materiāliem pievienotā pieteicēja nekustamā īpašuma sastāvā ietilpstošās zemes vienības apgrūtinājuma plāna (izgatavots 2021.gadā) redzams, ka tajā ir noteikti vairāki apgrūtinājumi, tostarp aizsargjosla gar gāzesvadu (atzīmēts ar līniju „1”) un ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija (sarkanās līnijas) gar ielu (atzīmēts ar laukumu „5”) (*lietas 48.–49.lapa*).

No Valsts zemes dienesta reģistra datiem tiesa konstatēja, ka pieteicēja nekustamā īpašuma aktuālā kadastrālā uzmērīšana ir veikta 2021.gadā. Līdz ar to pieteicēja pārstāvja tiesas sēdē iesniegtais 2011.gadā veiktās uzmērīšanas dokuments nav atzīstams par aktuālo informāciju, kas pilnībā raksturo pieteicēja nekustamā īpašuma (zemes vienības) lietošanas mērķu platību sadalījumu pa zemes lietošanas veidiem (tostarp zeme zem ceļiem – 242 m²) un apgrūtinājuma informāciju.

[5.6] Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 1.panta 13.punktam un pašvaldības saistošo noteikumu (Apbūves noteikumi) 2.85.apakšpunktam sarkanā līnija norobežo ceļa, ielas vai piebrauktuves (arī inženierkomunikāciju koridoru) izbūvei nepieciešamo teritoriju, kurā nekustamā īpašuma lietošanas tiesības aprobežotas saskaņā ar normatīvajiem aktiem, no apbūvējamās vai citādā veidā izmantojamās teritorijas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 13.panta pirmo daļu aizsargjoslas gar ielām tiek noteiktas, lai samazinātu ielu negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošinātu transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu pārbūvei; savukārt atbilstoši šā panta otrās daļas 1.punktam aizsargjoslas gar ielām pilsētās un ciemos noteic kā sarkano līniju (esoša vai projektēta ielas robeža).

Tādējādi no zemesgabala un būvniecības viedokļa sarkano līniju noteikšana ir būtisks nosacījums, bez kura faktiski objekta izvietošana un būvniecība zemesgabalā nevar notikt bez saskaņošanas ar blakus esošajām būvēm, tajā skaitā, ielām (ceļiem), komunikācijām un citiem objektiem.

Sarkanā līnija primāri ir nosakāma teritoriju plānojumā, bet atbilstoši teritorijas plānojumā noteiktajam tā ir atzīmējama zemesgabala plānā. Citiem vārdiem, sarkano līniju nosaka teritorijas plānojumā, nevis zemesgabala plānā. Zemesgabala plānā tiek atspoguļots (iezīmēts, izpildot teritorijas plānojumu) teritorijas plānojumā noteiktais (*Senāta 2007.gada 8.februāra spriedums lietā Nr.SKA-31/2007, A42116504, 8.5.punkts*).

Apstākļi, ka sarkanās līnijas nav ierakstītas zemesgrāmatā, nav pamats, lai uzskatītu tās par spēkā neesošām. Noteicošais šajā gadījumā ir tas, ka sarkanās līnijas noteiktas ar saistošajiem noteikumiem, tātad ārēju normatīvo aktu, ar kura saturu personai ikvienā brīdī ir iespējams iepazīties (*Senāta 2011.gada 24.maija spriedums lietā Nr.SKA-47/2011, A42430505, 16.punkts*).

Līdz ar to fakts, ka pieteicēja īpašuma apgrūtinājums – sarkanās līnijas – normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav konkretizētā veidā ierakstītas zemesgrāmatā, nenozīmē, ka pieteicējs var paļauties uz to, ka šāds apgrūtinājums vispār nepastāv vai ka tas nav saistošs attiecībā uz pieteicēju. Būtiski ir tas, ka apgrūtinājums normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā ir noteikts un tas objektīvi pastāv.

[5.7] Par pieteicēja norādīto, ka /Ielas nosaukums/ nešķērso viņam piederošo nekustamo īpašumu, jo tā atzars beidzas līdz ar pieteicējam piederošā īpašuma robežu, tiesa konstatēja turpmāk.

Atbilstoši Zemes pārvaldības likuma 8.¹ pirmajai un otrajai daļai pašvaldības nozīmes ceļš vai iela ir privātā īpašuma lietošanas tiesību aprobežojums nekustamajam īpašumam, kas noteikts sabiedrības interesēs, lai nodrošinātu vienotu ceļu un ielu tīklu pašvaldībā un sabiedrības iespējas un tiesības ikvienam to izmantot. Pašvaldības nozīmes ceļu vai ielu pašvaldība nosaka pašvaldības teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā. Šā panta piektā daļa paredz, ka pašvaldības nozīmes ceļš vai iela ir publiski pieejama, un līdz pašvaldības nozīmes ceļa vai ielas statusa atcelšanai aizliegts ierobežot transporta un gājēju kustību pa to.

Tiesa jau konstatēja, ka /Ielas nosaukums/ kā pašvaldības iela ir iekļauta teritorijas plānojumā, arī strīdus ielas posms, kas šķērso pieteicēja nekustamo īpašumu, ir daļa no pašvaldības ielas, kas turklāt nodrošina piekļuvi citiem īpašumiem.

Ievērojot minēto, tiesa nepiekrīta pieteicēja uzskatam, ka pašvaldības ielas statuss nevar būt tam ielas posmam, zem kura zeme nav pašvaldības īpašumā. Šajā gadījumā pašvaldības ielas kā inženierbūves posms atrodas uz pieteicējam piederoša zemesgabala, proti, tikai zeme zem šī ielas posma ir pieteicēja īpašums, uz kura atrodas pašvaldībai piederošas būves (brauktuve, ietve, ceļa zīmes u.c.) – ielas posms. Minētais ielas statusa skaidrojums izriet arī no likuma „Par autoceļiem” 2.panta ceturtās daļas, ka iela ir transportlīdzekļu satiksmei paredzēta inženierbūve pilsētas teritorijā.

Tam, ka pašvaldībai piederoša inženierbūve (iela) nav reģistrēta kadastra informācijas sistēmā vai kā apgrūtinājuma ieraksts zemesgrāmatā, nemaina ielas statusu pašu par sevi un nenozīmē, ka pašvaldības iela kā inženierbūve neeksistē. Atbilstoši Zemes pārvaldības likuma 8.¹ pantā ietvertajam regulējumam pašvaldības iela ir zemes, uz kuras tā atrodas, apgrūtinājums, un zemes īpašnieks nav tiesīgs ierobežot transporta un gājēju kustību pa ielu. Tādējādi pieteicēja nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums ir noteikts ar likumu.

[5.8] Civillikuma 968.pantā ir noteikts zemes un būves, kas uz zemes atrodas, vienotības princips. Taču zemes reformas laikā daudzos gadījumos zemju īpašuma tiesisko attiecību pārkārtošanas rezultātā zeme, uz kuras atradās pašvaldības ceļi (ielas), nonāca privātpersonu īpašumā.

2015.gada 1.janvārī stājās spēkā Zemes pārvaldības likums, kas cita starpā pēc zemes reformas pabeigšanas regulē jautājumus par zemes izmantošanu un risina kļūdas, kas pieļautas zemes reformas laikā, tostarp situācijā, kurā pašvaldībai piederošai inženierbūvei netika izdalīta atsevišķa zemes vienība un īpašuma tiesības uz zemi zem ceļa (ielas) tika atjaunotas vai piešķirtas citām personām.

Tomēr, kā jau tiesa norādīja, izpildoties noteiktiem priekšnoteikumiem, publiski pieejama iela nezaudē savu statusu tāpēc vien, ka tā atrodas uz citai personai piederoša zemesgabala. Pašvaldības iela ir patstāvīgs nekustamā īpašuma objekts un rada apgrūtinājumu zemes vienībai, uz kuras tā atrodas.

[5.9] Saistībā ar pieteicēja argumentu par teritorijas plānojuma nozīmi tiesa norādīja, ka teritorijas plānojuma saturā ietver arī spēkā esošo teritorijas plānojumu (arī privātpersonām piederošu teritoriju) un atbilstoši mērogam cita starpā attēlo publiskās infrastruktūras objektus.

Savukārt, ja pieteicējs nepiekrīt attiecīgajam regulējumam pašvaldības teritorijas plānojumā kā pašvaldības saistošajiem noteikumiem (normatīvais akts), tad šāds prasījums nav pakļauts administratīvajai tiesai, bet gan Satversmes tiesai.

[5.10] Būvniecības likuma 18.panta piektās daļas 1.punktā ietvertais regulējums paredz, ka lēmums par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu jāpieņem divos gadījumos: ja konkrētā objekta būvniecību attiecīgajā teritorijā nepieļauj normatīvie akti vai būvdarbi uzsākti pirms atzīmes izdarīšanas par projektēšanas nosacījumu izpildi – neatkarīgi no apstākļiem, kādēļ attiecīgā darbība nav tikusi veikta.

Tā kā žoga daļas un vārtu izvietošana uz pašvaldības ielas un tās sarkanajās līnijās uz /Ielas nosaukums/atzara nav iespējama vispār, Lēmumā pamatoti atzīts, ka konkrētajā gadījumā šāda būvniecība attiecīgajā vietā nav pieļaujama saskaņā ar normatīvajiem aktiem. Līdz ar to šādos apstākļos ir samērīgi un atbilstoši piemērot Būvniecības likuma 18.panta piektās daļas 1.punkta noteikumus, ar kuru pieteicējam pamatoti uzlikts pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli – nojaukt patvaļīgās būvniecības rezultātā radītās būves – nojaukt žogu un vārtus, kas atrodas uz /Ielas nosaukums/ atzara un ielas sarkanajās līnijās.

Pastāvot iepriekš konstatētajiem apstākļiem, tiesa atzina, ka pieteicējam pamatoti noteikts tiesību normā paredzētais pienākums – iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, jo konkrēto objektu būvniecību attiecīgajā teritorijā nepieļauj normatīvie akti.

[5.11] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.

Ievērojot iepriekš konstatētos faktiskos un tiesiskos apstākļus, tiesa nekonstatēja, ka tieši Lēmums būtiski ierobežotu pieteicēja Satversmes 105.pantā garantētās tiesības uz īpašuma neaizskaramību. Kā secināms no lietas apstākļiem, pieteicēja īpašuma tiesības to attiecīgajā daļā ir ierobežotas vienīgi saskaņā ar likumu, ko pieļauj iepriekš norādītās Satversmes normas trešais teikums.

[5.12] Pastāvot iepriekš konstatētajiem lietas apstākļiem, tiesa atzina, ka pieteicēja pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 3.aprīļa spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā un papildu paskaidrojumos norādīti pieteikumā minētie argumenti un turpmāk norādītais.

[6.1] Pieteicējs lūdz apelācijas instances tiesu atkārtoti izvērtēt, vai viņa nekustamo īpašumu faktiski šķērso /Ielas nosaukums/, kādi pierādījumi apliecina šā objekta izbūvi un rašanās laiku, kā arī – vai pamatota ir Ceļu satiksmes likuma, Teritorijas attīstības plānošanas likuma, Būvniecības likuma un būvniecību regulējošo Ministru kabineta noteikumu normu piemērošana izskatāmajā lietā. Pieteicēja ieskatā pirmās instances tiesa nav vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietā esošos pierādījumus.

[6.2] Pieteicējs norāda, ka no 2011.gada zemes vienības robežu, situācijas un apgrūtinājumu plāna neizriet sarkanās līnijas gar /Ielas nosaukums/, tādēļ teritorijas plānojumā strīdus vietā esot paredzēta nevis jau esoša, bet nākotnē iespējama iela. Pieteicējs uzsver, ka lietā neesot pierādījumu par to, ka pēc teritorijas plānojuma apstiprināšanas būtu veikti tiesiski pasākumi ielas projektēšanai vai izbūvei viņa nekustamajā īpašumā. Tādēļ, viņaprāt, sarkanās līnijas pašas par sevi neapliecina izbūvētas ielas esību un nepiešķir tiesības izbūvēt ielu bez turpmākas likumā paredzētās rīcības.

[6.3] Pieteicējs apstrīd arī secinājumu, ka strīdus vieta ir publiskā ārtelpa un ka žoga un vārtu izbūvei bija nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācija. Pieteicēja ieskatā žogs ir I grupas inženierbūve, un pašvaldības saistošie noteikumi paši par sevi nevar noteikt plašāku būvniecības ieceres dokumentācijas nepieciešamību, nekā tas paredzēts Būvniecības likumā un uz tā pamata izdotajos Ministru kabineta noteikumos.

[6.4] Pieteicējs iebilst arī pret atsaukšanos uz Zemes pārvaldības likuma 8.¹ pantu, norādot, ka šī norma stājās spēkā pēc Engures novada teritorijas plānojuma apstiprināšanas. Pēc pieteicēja ieskata, lietā bija jāvērtē tolaik spēkā esošais regulējums, kā arī tas, vai strīdus posms bija reģistrēts kā pašvaldības ceļš, iekļauts pašvaldības bilancē un vai tikusi veikta zemes atsavināšana sabiedrības vajadzībām.

[6.5] Pieteicējs norāda, ka ne teritorijas plānojuma dokumenti, ne publiski pieejamā informācija, ne zemesgrāmatas dati neapstiprina, ka /Ielas nosaukums/atzars šķērsotu viņa nekustamo īpašumu. Pēc pieteicēja ieskata šis atzars beidzas līdz ar viņa īpašuma robežu. Tāpat pieteicējs apstrīd pašvaldības argumentu, ka strīdus vieta nepieciešama piekļuves nodrošināšanai citiem īpašumiem, jo šiem īpašumiem piekļuve jau esot nodrošināta no oficiāli reģistrētā /Ielas nosaukums/, nešķērsojot pieteicēja īpašumu.

[6.6] Pieteicējs arī norāda, ka pirmās instances tiesa nav savākusi papildu pierādījumus par /Ielas nosaukums/ juridisko statusu un faktisko stāvokli, lai gan tas bijis nepieciešams lietas pareizai izspriešanai, tādēļ apelācijas instances tiesā iesniedzis papildu pierādījumus.

[7] Atbildētāja paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma, bet pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots. Pašvaldības ieskatā pieteicējam pamatoti noteikts pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli, jo žoga daļas un vārtu būvniecību konkrētajā teritorijā nepieļauj normatīvie akti. Pašvaldība uztur lēmumā un iepriekš tiesai sniegtajos paskaidrojumos ietverto juridisko pamatojumu.

[7.1] Atbildētāja nepiekrīt pieteicēja apgalvojumam, ka strīdus nekustamā īpašuma daļā /Ielas nosaukums/ nepastāv vai ka tā atzars beidzas līdz ar pieteicēja īpašuma robežu. Atbildētājas ieskatā saskaņā ar Engures novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem pieteicēja nekustamajā īpašumā iežogotā daļa ietilpst/Ielas nosaukums/koridorā ar tam noteiktajām sarkanajām līnijām. Atbildētāja norāda, ka /Ielas nosaukums/ ir vietējās nozīmes iela ar 8 metru sarkano līniju

platumu, kas nodrošina piekļuvi /Adrese B/ dzīvojamai apbūvei un atsevišķiem blakus esošajiem īpašumiem, tādēļ pieteicēja veiktā žoga un vārtu izbūve ir radījusi pārvietošanās ierobežojumu pa šo koridoru.

[7.2] Atbildētāja uzskata, ka pieteicējs nepareizi interpretē teritorijas plānošanas un būvniecības regulējumu, jo īpašuma tiesības var tikt ierobežotas arī uz likuma pamata, tostarp ar teritorijas plānojumu un apbūves noteikumiem. Tādēļ konkrētajā gadījumā īpašuma tiesību aprobežojums ir noteikts tiesiski, izmantojot saistošu teritorijas plānojumu un apbūves noteikumus, kas paredz attiecīgās teritorijas izmantošanu publiskas lietošanas ielas vajadzībām.

[7.3] Atbildētāja norāda, ka pašvaldība teritorijas plānošanas dokumentos ir tiesīga noteikt dažādu objektu izvietojumam saistošas prasības un paredzēt, ka šo prasību ievērošanu uzrauga būvvalde. Šajā sakarā atbildētāja atsaucas uz apbūves noteikumu 84.punktu, saskaņā ar kuru zemes vienības ielas pusē žogs izvietojams pa sarkano līniju vai, ja tas nav iespējams, blakus tai, un uzsver, ka pieteicējs, izbūvējot žogu un vārtus vietā, kas aptver /Ielas nosaukums/ un tā sarkanās līnijas, ir rīkojies pretēji šiem noteikumiem.

[7.4] Atbildētāja papildus norāda, ka pieteicējam piederošajā nekustamajā īpašumā jau bija saskaņota būvniecības iecere dzīvojamās mājas un palīgēku būvniecībai, un tās ģenerālplānā bija iezīmēta iela ar sarkanajām līnijām, tādēļ pieteicējs nevarēja pamatoti nezināt par attiecīgā aprobežojuma esību.

[7.5] Atbildētāja arī uzsver, ka saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 1.panta 13.punktu un apbūves noteikumu 2.85.apakšpunktu sarkanā līnija norobežo teritoriju, kas nepieciešama ceļa, ielas vai piebrauktuves izbūvei, un šajā teritorijā nekustamā īpašuma lietošanas tiesības ir aprobežotas. Atbildētājas ieskatā apstākļi, ka sarkanās līnijas nav ierakstītas zemesgrāmatā, nenozīmē, ka tās nav spēkā.

[8] Trešā persona paskaidrojumu par pieteicēja apelācijas sūdzību nav sniegusi.

Motīvu daļa

[9] Pieteicējs izteicis lūgumu skatīt lietu mutvārdu procesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Savukārt saskaņā ar minētā likuma 112.¹panta otro daļu tiesa pēc sava ieskata var noteikt lietas, kura saskaņā ar likumu izskatāma rakstveida procesā, izskatīšanu mutvārdu procesā, ja uzskata, ka lietu lietderīgāk izskatīt tiesas sēdē.

Apgabaltiesa jau informēja pieteicēju, ka rakstveida procesā lietas dalībniekiem tiek nodrošināts tāds pats tiesību apjoms kā mutvārdu procesā, arī tiesības izteikt viedokli, izteikt pretargumentus, lai atspēkotu cita lietas dalībnieka viedokli, iesniegt papildu paskaidrojumus un pierādījumus. Proti, arī rakstveida procesā pieteicējam ir tiesības iesniegt pierādījumus un sniegt paskaidrojumus par lietas faktiskajiem apstākļiem, līdz ar to procesa veids nevar ietekmēt pieteicēja procesuālās tiesības.

Ievērojot minēto un novērtējot lietas materiālus, apgabaltiesa nekonstatēja nepieciešamību konkrēto lietu apelācijas instances tiesā izskatīt mutvārdu procesā.

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[11] Pirmās instances tiesa ir atsaukusies uz noteikumu Nr.253 6.3.4.apakšpunktu, kas noteic, ka, saskaņojot ar zemesgabala īpašnieku vai būves īpašnieku, kura tiesības tiek skartas, ja normatīvajos aktos par saskaņojuma

nepieciešamību nav noteikts citādi, un ievērojot citos normatīvajos aktos noteiktās prasības, būvniecības ieceres dokumentācija nav nepieciešama žoga būvdarbiem.

Vienlaikus tiesa ir atzinusi, ka izskatāmajā gadījumā uz pieteicēja veikto strīdus būvniecību nav attiecināms noteikumu Nr.253 6.3.4.apakšpunktā noteiktais, ka žoga būvei nav nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācija. Šādu secinājumu tiesa izdarīja, atsaucoties uz Senāta judikatūru, kurā atzīts, ka saskaņā ar šo regulējumu personai ir pienākums iesniegt un būvniecības iestādei ir kompetence izskatīt būvniecības ieceres dokumentāciju normā norādīto objektu (..) izveidošanai (būvniecībai) tikai tādā gadījumā, ja šī būvniecība tiek veikta publiskajā ārtelpā. Proti, kā izriet no minētās normas, Ministru kabinets, ievērojot normā uzskaitīto objektu raksturu (tas ir, to, ka normā uzskaitītie objekti ir tādi, kuri parasti salīdzinoši maz ietekmē cilvēku drošību un apkārtējo vidi), ir izšķīries attiecīgo objektu izveidošanu (būvniecību), ciktāl tā tiek veikta privātpersonu īpašumu robežās un neskar publisko ārtelpu, nepakļaut publiskās varas īstenotāju – būvniecības procesu kontrolējošo iestāžu – uzraudzībai (*Senāta 2020.gada 4.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-412/2020, A420211517, 7.punkts, 2021.gada 2.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-362/2021, A420171418, 12.punkts*).

Apgabaltiesa atzīst, ka minētā pieeja nav pamatota, jo attiecīgos secinājumus Senāts izdarījis, vērtējot noteikumu Nr.253 6.3.4.apakšpunkta redakciju, kas bija spēkā līdz 2021.gada 20.aprīlim un tieši noteica, ka būvniecības ieceres dokumentācija nav nepieciešama žoga būvdarbiem ārpus publiskās ārtelpas. Šobrīd šī tiesību norma vairs attiecīgu nošķirumu neparedz.

Līdz ar to tiesa nepamatoti piešķīrusi nozīmi publiskās ārtelpas jēdzienam tieši noteikumu Nr.253 6.3.4.apakšpunkta kontekstā.

[12] Tomēr minētais pats par sevi nepadara ne Lēmumu, ne pirmās instances tiesas spriedumu par nepareizu kopumā.

Senāts ir atzinis, ka tas, ka Ministru kabinets Būvniecības likuma īstenošanas kontekstā noteicis, ka konkrētiem objektiem nav nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācija, nenozīmē, ka pašvaldība teritorijas plānošanas dokumentos vispār nav tiesīga ierobežot attiecīga veida objektu izvietojumu. Pašvaldība teritorijas plānošanas dokumentos ir tiesīga noteikt prasības, kas jāievēro no teritorijas izmantošanas vai citu sabiedrības interešu viedokļa, savukārt process, kura ietvaros būvvalde pārbauda, vai privātpersona ir ievērojusi no teritorijas plānošanas dokumentiem izrietošās prasības, nav process par patvaļīgu būvniecību Būvniecības likuma izpratnē, bet gan process par šo noteikumu ievērošanu (*Senāta 2019.gada 31.oktobra spriedums lietā Nr.SKA-424/2019, 20.punkts; Senāta 2020.gada 22.septembra spriedums lietā Nr.SKA-244/2020, 14.–15.punkts; Senāta 2021.gada 24.septembra spriedums lietā Nr.SKA-365/2021, A420286717, 14.punkts*).

Līdz ar to izskatāmajā lietā izšķirošais nav tas, vai žoga un vārtu būvdarbiem bija nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācija, bet gan tas, vai pieteicējs bija tiesīgs izvietot žogu un vārtus vietā, kas atbilstoši teritorijas plānojumam un citiem lietas materiāliem ietilpst /Ielas nosaukums/ koridorā ar noteiktām sarkanajām līnijām.

[13] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, identificējusi un piemērojusi tiesību normas, kā rezultātā ir taisījusi pareizu spriedumu. Līdz ar to, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai (*sk. šā sprieduma 5.punktu, izņemot apsvērumus, ciktāl pirmās instances tiesa noteikumu Nr.253 6.3.4.apakšpunkta piemērojamību un strīda kvalifikāciju saistījusi ar publiskās ārtelpas kritēriju un Būvniecības likuma 18.pantā ietvertu patvaļīgas būvniecības regulējumu*) un to neatkārtā.

Attiecībā uz apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[14] Apelācijas sūdzības pamatā ir pieteicēja iebildums, ka viņa nekustamo īpašumu strīdus daļā nešķērso /Ielas nosaukums/ (iela), bet teritorijas plānojumā attiecībā uz šo vietu esot atspoguļota vienīgi perspektīvā izmantošana. Apgabaltiesa šim viedoklim nepiekrīt.

Pievienojoties pirmās instances tiesas konstatētajiem faktiskajiem apstākļiem, apgabaltiesa norāda, ka izskatāmajā lietā strīds pēc būtības nav par to, vai strīdus vietā dabā vispār pastāv vēsturiska brauktuve vai ceļa trase, bet gan par tās juridisko statusu un par to, vai pieteicējs bija tiesīgs šo vietu norobežot kā tikai sev piederošu privātu piekļuvi. Pieteicēja arguments, ka Engures novada teritorijas plānojums 2013.–2025.gadam attiecībā uz strīdus vietu esot tikai perspektīvas rakstura dokuments, pats par sevi nav pietiekams, lai Lēmumā izdarītos secinājumus atzītu par nepareiziem. No teritorijas plānojuma paskaidrojuma raksta izriet, ka plānojumā vienlaikus parādīta teritorijas pašreizējā izmantošana, noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi ar ilgtermiņa perspektīvu uz 12 gadiem, turklāt viens no plānojuma uzdevumiem bija noteikt sarkanās līnijas ciemu teritorijās. Senāts ir atzinis, ka teritorijas plānošanas dokuments pēc būtības ir teritorijas attīstības perspektīva, taču tas neizslēdz to, ka plānojuma ietvaros tiek noteikti konkrēti un saistoši nekustamā īpašuma izmantošanas aprobežojumi (*Senāta 2012.gada 2.marta lēmums lietā Nr.SKA-376/2012, A420632910*). Tādēļ pieteicēja vispārīgais iebildums par teritorijas plānojuma „projekta raksturu” nepadara par nepareizu secinājumu, ka ar šo plānojumu pieteicēja zemes vienībai bija noteikti tiesiski saistoši ierobežojumi.

[15] Apgabaltiesa nepiekrīt arī apelācijas sūdzības argumentam, ka, tā kā 2011.gada zemes vienības robežu, situācijas un apgrūtinājumu plānā netika atspoguļota ielas vai ceļa sarkanā līnija, neesot pamata uzskatīt, ka strīdus zemes vienībai šāds aprobežojums būtu bijis noteikts.

No 2011.gada plāna redzams, ka tajā bija uzrādīti citi apgrūtinājumi, bet nebija atsevišķi atspoguļota ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija gar ielu vai ceļu – sarkanā līnija. Taču no 2021.gada apgrūtinājumu plāna izriet, ka pieteicēja zemes vienībai jau ir noteikts apgrūtinājums Nr.5 – ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija gar ielu vai ceļu – sarkanā līnija 0,0440 ha platībā. Līdz ar to apelācijas sūdzībā paustais viedoklis, ka attiecīgais aprobežojums vispār neesot pastāvējis, neatbilst lietā esošajiem pierādījumiem. Turklāt Senāts ir atzinis, ka sarkanā līnija primāri ir nosakāma teritorijas plānojumā, nevis zemesgabala plānā, un zemesgabala plānā tiek vien atspoguļots teritorijas plānojumā noteiktais (*Senāta 2007.gada 8.februāra spriedums lietā Nr.SKA-31/2007, A42116504, 8.5.punkts*). Tādēļ no tā vien, ka kādā agrākā uzmērīšanas dokumentā šis aprobežojums nav bijis uzrādīts vai nav bijis uzrādīts pietiekami precīzi, nevar secināt, ka tas nepastāvēja vai nebija saistošs. Tas jo īpaši attiecas uz situāciju, kad vēlākā, aktuālākā kadastrālajā dokumentācijā šāds aprobežojums jau ir skaidri atspoguļots.

[16] Pieteicējs apelācijas sūdzībā un papildu paskaidrojumos arī uzsver, ka nekustamais īpašums /Adrese G/ ir atsevišķs pašvaldībai piederošs nekustamais īpašums un ka tā atzars, pēc pieteicēja ieskata, beidzas līdz ar viņa īpašuma robežu. Apgabaltiesa šim argumentam nepiešķir tādu nozīmi, kādā to izsaka pieteicējs.

No zemesgrāmatas nodalījuma izriet, ka nekustamais īpašums /Adrese G/ ar kadastra apzīmējumu /numurs C/ ir reģistrēts kā atsevišķs nekustamais īpašums 1,14 ha platībā uz pašvaldības vārda. Tomēr tas pats par sevi neizslēdz, ka līdztekus šim nekustamajam īpašumam pieteicēja zemes vienībā ir noteikts publiskas lietošanas ielas koridors ar sarkanajām līnijām, kas ir saistošs kā nekustamā īpašuma lietošanas aprobežojums. Citiem vārdiem, apstākļi, ka pašvaldībai piederošā zemes vienība „/Ielas nosaukums/” ir atsevišķi reģistrēta zemesgrāmatā, vēl nenozīmē, ka pieteicēja zemes vienībā attiecīgais ielas koridors nevarētu būt noteikts ar teritorijas plānojumu un apgrūtinājumu plānu.

[17] Apgabaltiesa neatstāj bez ievērības pieteicēja norādīto Senāta atziņu, ka sarkanās līnijas pašas par sevi vēl nepiešķir citām personām tiesības būvēt uz svešas zemes un pretēja izpratne var novest pie faktiskas īpašuma atsavināšanas bez kompensācijas (*Senāta 2011.gada 24.maija spriedums lietā Nr.SKA-47/2011, A42430505, 11.punkts*). Tomēr jāņem vērā, ka izskatāmajā lietā ar Lēmumu netiek risināts jautājums par to, vai pašvaldībai vai citai personai būtu piešķiramas tiesības izbūvēt ielu uz pieteicēja zemes, bet gan par to, vai pieteicējs bija tiesīgs aizšķērsot teritoriju, kurai jau noteikts attiecīgs aprobežojums un kura atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam paredzēta publiskai lietošanai. Tādēļ pieteicēja atsaukšanās uz minēto Senāta atziņu konkrētajā gadījumā nav izšķiroša.

No Senāta prakses vienlaikus izriet, ka zemesgabalam noteikts aprobežojums – sarkanās līnijas – nozīmē zemes īpašnieka pienākumu respektēt publiskās infrastruktūras vajadzībām rezervēto teritoriju un atturēties no tās

apbūves vai aizšķērsošanas. Izskatāmajā lietā tas nozīmē, ka pieteicējs nevarēja ignorēt strīdus teritorijai noteikto aprobežojumu un rīkoties tā, it kā attiecīgā vieta būtu brīvi iežogojama privātās izmantošanas teritorija.

Vienlaikus apgabaltiesa savu secinājumu nebalsta uz tēzi, ka ar sarkano līniju noteikšanu vien jau būtu pierādīta pilnībā izbūvēta pašvaldības iela visā strīdus teritorijā. Līdz ar to apelācijas sūdzībā paustais apsvēruma, ka sarkanās līnijas un teritorijas plānojums vēl paši par sevi nepierāda jau izbūvētas pašvaldības ielas esību, vispārīgi ir pareizs, taču tam nav izšķirošas nozīmes. Lēmuma pamatā nav tēze, ka pašvaldība vai cita persona būtu ieguvusi tiesības būvēt uz pieteicēja zemes bez atsavināšanas vai servitūta nodibināšanas, bet gan tas, ka pieteicējs ir izmantojis savas īpašuma tiesības tādā veidā, kas ir pretrunā jau noteiktajam publiski tiesiskajam aprobežojumam.

[18] No Senāta prakses izriet arī atziņa, ka sarkano līniju saistošais raksturs nav atkarīgs no tā, vai tās ir ierakstītas zemesgrāmatā. Noteicošais ir tas, ka tās noteiktas ar saistošajiem noteikumiem kā ārēju normatīvo aktu, ar kura saturu personai ir iespējams iepazīties (*Senāta 2011.gada 24.maija spriedums lietā Nr.SKA-47/2011, A42430505, 16.punkts*).

Izskatāmajā lietā šo aprobežojumu apstiprina ne tikai teritorijas plānojums, bet arī 2021.gada apgrūtinājumu plāns, kurā pieteicēja zemes vienībai tieši norādīta ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija gar ielu vai ceļu – sarkanā līnija 0,0440 ha platībā. Līdz ar to pieteicējs nevar atsaukties uz to, ka strīdus teritorijai vispār nebija noteikts attiecīgs aprobežojums un ka viņam tas nebija zināms.

Tādējādi apgabaltiesa secina, ka pieteicējs apelācijas sūdzībā pamatoti vērš uzmanību uz nepieciešamību nošķirt sarkano līniju noteikšanu no ielas faktiskas izbūves, tomēr konkrētajos lietās apstākļos šim nošķīrumam nav izšķirošas nozīmes. Lietā esošo pierādījumu kopums neļauj piekrist pieteicēja pozīcijai, ka strīdus vieta ir vienīgi viņa privātīpašuma daļa bez jebkāda publiski tiesiska aprobežojuma. Gluži pretēji, no teritorijas plānojuma, apgrūtinājumu plāna, zemesgrāmatas datiem un pirmās instances tiesas pareizi konstatētajiem faktiskajiem apstākļiem izriet, ka pieteicējs ir norobežojis teritoriju, kurā viņam bija pienākums respektēt sarkanajās līnijās noteikto aprobežojumu. Tādēļ apelācijas sūdzības arguments par to, ka pašvaldība nepamatoti uzskatījusi pieteicēja privātu ceļu par publisku ceļu, nav atzīstams par pamatotu.

[19] Pieteicējs iebilst arī pret atbildētājas un pirmās instances tiesas atsaukšanos uz Ceļu satiksmes likuma 1.panta 3. un 5.punktu, norādot, ka šīs normas nav piemērojamas, jo viņa nekustamo īpašumu nešķērso /Ielas nosaukums/.

Apgabaltiesa šim argumentam nepiekrīt. Kā jau iepriekš norādīts, pirmās instances tiesa ir pareizi secinājusi, ka strīdus vieta ietilpst /Ielas nosaukums/ koridorā ar noteiktām sarkanajām līnijām. Šādos apstākļos tas vien, ka starp pusēm pastāv strīds par šā koridora precīzu telpisko attēlojumu zemesgrāmatas un kadastra datos, neizslēdz Ceļu satiksmes likumā ietvertu jēdzienu izmantošanu, vērtējot attiecīgās teritorijas funkcionālo nozīmi kā satiksmei paredzētu telpu.

Tāpat apgabaltiesa nepiekrīt pieteicēja iebildumam, ka pirmās instances tiesa nepamatoti atsaukusies uz likuma „Par autoceļiem” regulējumu. Pat ja konkrētais strīds saistīts ar ielas vai ceļa posmu ciema teritorijā, tas pats par sevi neizslēdz attiecīgā regulējuma izmantošanu jēdzieniskā tvēruma skaidrošanai, ciktāl tas palīdz raksturot satiksmes infrastruktūras objekta tiesisko būtību. Izšķirošais šajā lietā nav tas, vai strīdus vieta terminoloģiski kvalificējama tieši kā iela vai ceļš šaurākā nozīmē, bet gan tas, ka pieteicējs ir norobežojis teritoriju, kurai ar teritorijas plānojumu un apgrūtinājumu plānu noteikts publiski tiesisks aprobežojums satiksmes infrastruktūras vajadzībām.

[20] Pieteicējs būtisku nozīmi piešķir arī tam, ka pirmās instances tiesa un atbildētāja atsaukušās uz Zemes pārvaldības likuma 8. ¹ pantu, lai gan šī norma stājās spēkā tikai 2018.gada 25.oktobrī, tātad pēc teritorijas plānojuma apstiprināšanas.

Apgabaltiesa norāda, ka izskatāmajā lietā strīdus teritorijas aprobežojums izriet ne tikai no Zemes pārvaldības likuma 8.¹ panta, bet arī no teritorijas plānojuma, Aizsargjoslu likuma regulējuma par sarkanajām līnijām un no 2021.gada apgrūtinājumu plāna. Turklāt Lēmums pieņemts 2024.gadā, kad minētā norma bija spēkā.

[21] Apgabaltiesa nepiekrīt arī apelācijas sūdzības argumentam, ka lietā būtu obligāti bijis jāpierāda, ka ielas strīdus posms iekļauts pašvaldības bilanci un reģistrēts kā pašvaldības ceļš, pretējā gadījumā izslēdzama jebkādi publiski tiesiski aprobežojumi pieteicēja īpašumam.

Kā jau iepriekš norādīts, izskatāmajā lietā netiek lemts par pašvaldības tiesībām atsavināt pieteicēja īpašumu vai pašvaldības vārdā realizēt jaunu būvniecību uz viņa zemes. Strīds ir par to, vai pieteicējs drīkstēja aizšķērsot teritoriju, kurai jau bija noteikts publiski tiesisks aprobežojums. Šāds aprobežojums var izrietēt no teritorijas plānojuma un ar to saistītajiem dokumentiem arī neatkarīgi no tā, vai strīdus teritorija pilnībā sakrīt ar atsevišķi zemesgrāmatā reģistrēta pašvaldības nekustamā īpašuma robežām. Tādēļ apelācijas sūdzības arguments par pašvaldības bilances un reģistrācijas datu izšķirošo nozīmi konkrētajā strīdā nav pamatots.

[22] Pieteicējs papildu paskaidrojumos norāda arī uz pašvaldības teritorijas plānojuma grafisko materiālu un to, ka, viņaprāt, strīdus posms nav apzīmēts kā pašvaldības ceļš, kā arī atsaucas uz *TAPIS*, *GeoLatvija* un kadastra publiskajiem datiem, no kuriem, pēc viņa ieskata, izriet, ka /Ielas nosaukums/ atzars beidzas līdz ar viņa īpašuma robežu.

Apgabaltiesa norāda, ka minētie publiskie dati ir vērtējami kopsakarā ar teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstu, 2021.gada apgrūtinājumu plānu un citiem lietas materiāliem, nevis izolēti. Pat pieņemot, ka atsevišķos publiskajos reģistros vai karšu slāņos strīdus vietas attēlojums nav pilnīgi vienveidīgs, tas pats par sevi neatceļ teritorijas plānojumā un apgrūtinājumu plānā noteikto aprobežojumu.

Līdz ar to minētie publiskie dati paši par sevi neliecina par to, ka Lēmumā būtu nepareizi identificēta strīdus teritorija vai tai noteiktais aprobežojums.

[23] Pieteicējs arī norāda, ka blakus esošajiem īpašumiem piekļuve jau esot nodrošināta no oficiāli reģistrētās /Ielas nosaukums/, nešķērsojot viņa īpašumu, tādēļ neesot pamata viņa īpašumu papildus apgrūtināt.

Apgabaltiesa šim apstāklim nepiešķir izšķirošu nozīmi. Pat pieņemot, ka atsevišķiem īpašumiem iespējama piekļuve arī pa citu maršrutu, tas pats par sevi neatceļ ar teritorijas plānojumu jau noteikta ielas koridora un sarkano līniju saistošo raksturu. Kā jau izriet no iepriekš aplūkotajām Senāta atziņām, teritorijas plānošanas dokumenti nosaka attīstības vadlīnijas un nekustamā īpašuma izmantošanas aprobežojumus, kuri ir saistoši neatkarīgi no konkrēta īpašnieka individuālā vērtējuma par to praktisko nepieciešamību. Līdz ar to pieteicējs nevar aizstāt pašvaldības plānošanas dokumentus ar savu skatījumu par to, kurš piekļuves risinājums būtu lietderīgāks vai mazāk apgrūtināošs.

[24] Pieteicējs norāda, ka pirmās instances tiesa nav izmantojusi Administratīvā procesa likuma 150.panta ceturtajā daļā paredzētās tiesības savākt papildu pierādījumus pēc savas iniciatīvas un nav guvusi papildu pierādījumus par /Ielas nosaukums/ juridisko statusu un faktisko stāvokli.

Apgabaltiesa šim procesuālajam iebildumam nepiekrīt. Objektīvās izmeklēšanas princips nenozīmē, ka tiesai katrā gadījumā obligāti jāievāc visi lietas dalībnieka iedomājami papildu pierādījumi. Šāds pienākums rodas tad, ja ar lietā esošajiem materiāliem nepietiek lietas pareizai izspriešanai. Izskatāmajā lietā pirmās instances tiesas rīcībā bija pietiekams pierādījumu kopums, lai izdarītu secinājumus par strīdus vietas tiesisko statusu un pieteicēja veikto darbību neatbilstību noteiktajam aprobežojumam. Tādēļ nav pamata atzīt, ka pirmās instances tiesa būtu pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 150.panta ceturto daļu.

[25] Ievērojot minēto, kā arī pievienojoties pirmās instances tiesas secinātajam, Administratīvā apgabaltiesa pieteikumu atzīst par nepamatotu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /Persona B/ pieteikumu par Tukuma novada domes 2024.gada 26.septembra lēmuma Nr.TND/1-1.1/24/614 (protokols Nr.14, 66. §) atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese	Tiesnese
referente	Tiesnesis
	A.Šteinberga
	L.Hāzenfuse
	V.Poķis